

Мета дослідження – вивчення характерних рис і особливостей, властивих давньоруському поселенню на території сучасного села Успенка Буринського району Сумської області.

«Чимало поселень і могильників черняхівської культури виявлено в Буринському, Недригайлівському, Сумському районах. Це ранньослов'янські племена черняхівської культури, що були поширені в південній частині Сумської області, і в II-V сторіччях входили до великого антського східнослов'янського об'єднання» [1]. Серед них - найбільш концентровану і важливу історичну інформацію містять в собі залишки поселення антів в селі Успенка. Обсяг робіт археологічних розкопок в 1968-1969, 1978 роках в селі Успенка ставлять на порядок денний питання про всебічне вивчення характерних рис і особливостей, властивих різним типам давньоруських поселень.

При розкопках в селі Успенка Буринського району археологи виявили древні поховання (чотирьохярусний могильник), які пролежали в землі тисячі років. Вчені приходять висновку, що успенські поховання - поховання антів - одного із племен ранніх слов'ян, які жили в II-VI сторіччях і склали в майбутньому основу великої і могутньої держави - Київської Русі.

{gcontent}

Саме розкопки в селі Успенка вказують, що планування черняхівських поселень в 2-й чверті I тисячоліття н.е. знаходилось на тому етапі розвитку родово-общинного устрою, коли члени великих патріархальних сімей спільно використовували чисельні господарські будівлі, хоча жили в окремих житлах парними сім'ями

Старожили розповідають про наявність в землі на деякій відстані від могильника черняхівської будівлі, яка до цього часу не розкопана. Археологічні розкопки дали б можливість встановити тісний зв'язок успенців з черняхівцями.

Черняхівська культура склалася на основі різних етнічних груп. Поряд із житлами, важливою категорією знахідок, що визначають етнографію краю, є кераміка, зокрема ліпна, що виготовлялась і використовувалась мешканцями поселень. Значення керамічних виробів посилюється ще й тим, що вони добре зберігаються в землі і є найбільш масовим матеріалом на поселеннях.

«При археологічних розкопках в селі Успенка знайдена могила молодої жінки, права рука якої лежала на мисці, наповненій дрібними черепками, а поруч знаходились гребінці і прясла. Біля чоловічої могили знайдено 14 посудин- миски, горшки, чарки. Після смерті йому поклали в могилу і баранину, про що свідчать кістки тварини в дерев'яній мисці,

Також виявлено поховання – у невеликих ґрунтових могильниках за обрядом трупоспалення. Залишки кремації в могилі розміщувалися у різний спосіб: в урні, зсипалися на дно могильної ями. Обряд трупоспалення у похованнях черняхівських племен успадкований від носіїв зарубинецької культури. Зафіксовано незначну кількість поховань із слідами невеликого вертикального стовпчика.

Успенський могильник є крайнім північно-східним пунктом досліджених пам'яток черняхівської культури і примикає до тієї частини Посейм'я, яка межує з верхнім Посуллям і має неабияке наукове значення.» [2].

Судячи по кількості поховань в могильнику, можна зробити висновок, що черняхівське

Віктор Гагін "Успенка: залишки поселення антів в селі "

Написав Administrator

Понеділок, 30 березня 2015, 14:32 - Останнє оновлення Понеділок, 30 березня 2015, 14:39

поселення в селі Успенка у характері й типах поселень, одне з великих, зокрема, простягалися до одного кілометра. Відповідно до цього своєрідно розміщувалися господарства - групою осель (що свідчило про існування родинних громад) або окремими дворами, як ознака утвердження незалежних індивідуальних сімей.

Після війни радянські археологи почали говорити про черняхівську культуру як винятково слов'янську, а конкретніше - племен антів. Деякі вчені (в тому числі і Є.В. Махно, М.Ю. Брайчевський) почали розтягувати датування культури від II до VI і навіть VIII сторіч. Вони намагались поставити високорозвинену черняхівську культуру в основу культури Київської Русі і зв'язати їх в часі.

У 1960 році Є.В. Махно видала карту черняхівських пам'ятників на території України. Крайнім північно - східним пунктом поширення цієї культури у Середньому Подніпров'ї вважався могильник у Сумах, виявлений у районі вулиці Павлова 1958 року відомим дослідником В. Богусевичем. Тепер же цей кордон сягнув Буринського району. Досі в науці за крайню верхню дату існування черняхівської культури вважали VI сторіччя. Розкопки в Успенці дали підстави натрапити на залишки черняхівських поселень, сумніву у вчених не виникло.

Автор, працюючи в той час завідуючим відділом культури райвиконкому, приймав участь в організації розкопок і був свідком цієї археологічної знахідки, бачив власними очима ці могили і поховання. На світлинах показані місця розкопок.

Це дослідження може дати поштовх науковим археологічним установам продовжити розкопки черняхівського поселення в с. Успенка, що дало б можливість встановити істинний час існування антів на Буринщині.

Джерела: 1. Сумщина від давнини до сьогодення //Суми. – «Слобожанщина», 2000. – С. 13.

2. Махно Є.В. З історії дослідження пам'яток черняхівської культури // Слов'яно-руські старожитності. – К., 1969. – с. 28-34.

3. Баран В.Д., Баран Я.В. Черняхівська культура. – Київ, 2005.

Віктор Гагін, член Національної спілки краєзнавців України, Національної спілки журналістів України

м. Буринь, 05.02.2015 р.

{/gcontent}